

"Złota Lista" książek polecanych przez Fundację ABCXXI

Kryteria wyboru książek do głośnego czytania dzieciom.

Kryteria, jakimi kieruje się Fundacja przy polecaniu książek do głośnego czytania dzieciom, służą z jednej strony podnoszeniu ogólnego poziomu kultury i wiedzy, z drugiej zaś ochronie i wspieraniu zdrowia emocjonalnego dziecka. (Zdrowie emocjonalne to wg. Daniela Golemana, autora „Inteligencji emocjonalnej”, dobre samopoczucie psychiczne i moralne, umiejętność racjonalnego myślenia oraz zdolność nawiązywania dobrych i trwałych związków z ludźmi).

Proponujemy, by do głośnego czytania dzieciom wybierać książki:

- skierowane do dziecka i ciekawe dla niego,
- sensowne - o czymś istotnym dla dziecka lub uczące czegoś ważnego,
- napisane lub tłumaczone poprawną i ładną polszczyzną,
- uczące racjonalnego myślenia,
- przynoszące wiedzę i/lub rozrywkę na wysokim poziomie,
- rozwijające dobry smak i poczucie humoru,
- niosące przesłanie szacunku wobec dziecka, ludzi, innych istot, zwierząt, przyrody, kraju, uznanych norm społecznych i prawa,
- dostosowane do wieku i wrażliwości dziecka, nie wzbudzające lęków i niepokoju,
- niosące pozytywny przekaz moralny, promujące wzorce właściwych postaw i zachowań,
- rozwijające wrażliwość estetyczną,
- kształtujące postawę optymizmu i wiary w siebie oraz pozytywne nastawienie do świata,
- unikające stereotypów związanych z płcią - np. że dziewczęta nie umieją myśleć racjonalnie, a ich głównym zadaniem jest podobać się i zaspokajać potrzeby innych, że chłopcy mają być twardzi i niewrażliwi, ich niekulturalne lub nieodpowiedzialne zachowania toleruje się „bo są chłopcami” itp.,
- unikające stereotypów kulturowych, rasowych, narodowych etc., nawet jeśli podane są w niewinnej lub humorystycznej formie: że dzieci można bić, że przemoc jest akceptowanym sposobem rozwiązywania problemów, że wyśmiewanie innych świadczy o poczuciu humoru, nieuczciwość jest dozwolona lub akceptowana (np. ściąganie), że cwaniactwo lub łamanie norm jest dowodem zaradności, że ludzie danej rasy/narodowości są źli, głupi, nieuczciwi itp.,
- unikające przemocy nawet w zabawie.

Staramy się zwracać uwagę rodziców na przenoszone z pokolenia na pokolenie stereotypy i niedobre wzorce zachowań, które znajdują swe odbicie i wzmocnienie w literaturze. Nie proponujemy unikania wartościowych książek, które je zawierają, ale czytanie ich z taką świadomością i dyskusowanie z dzieckiem na temat skutków fałszywych postaw i przekonań, które istniały w przeszłości lub jeszcze istnieją. Mamy nadzieję, że powyższe kryteria zechcą też wziąć pod uwagę współcześni polscy twórcy literatury dziecięcej oraz wydawcy.

Wiek 0-4 lata:

- Marta Bogdanowicz (opracowanie) - Rymowanki-przytulanki,
 - Paulette Bourgeois, Brenda Clark - seria o Franklinie,
 - Jan Brzechwa - Wiersze i bajki,
- Josef Czapek - Opowieści o piesku i kotce,
 - Karel Czapek - Daszeńka,
- Gilbert Delahaye - seria o Martynce,
 - Dorota Gellner - Bajeczki,
- Czesław Janczarski - Miś Uszatek, Wędrówki Misia Uszatka,
 - Janosch - Ach, jak cudowna jest Panama,
- Astrid Lindgren - Lotta z ulicy Awanturników; Ja też chcę mieć rodzeństwo,
 - Hanna Łochocka - O wróbelku Elemelku,
- Sam McBratney - Nawet nie wiesz, jak bardzo Cię kocham,
- Nele Most, Annet Rudolph - Wszystko moje; Co wolno, a czego nie wolno,
 - Beata Ostrowicka - Lulaki, Pan Czekoladka i przedszkole,
 - Julian Tuwim - Wiersze dla dzieci,

Wiek 4-6 lat:

- Hans Christian Andersen - Brzydkie Kaczętko,
- Florence and Richard Atwater - Pingwiny Pana Poppera,
 - Wanda Chotomska - Wiersze, Pięciopsiaczki,
 - Carlo Collodi - Pinokio,
- Wacław Czerwinski - O gajowym Chrobotku; Bajki z mchu i paproci,
 - Dimitar Inkiow - Ja i moja siostra Klara,
- Astrid Lindgren - seria o Pipi Pończoszance, Emil ze Smolandii,
 - Hugh Lofting - seria o Doktorze Dolittle,
- Kornel Makuszyński - Przygody Koziołka Matołka,
 - Małgorzata Musierowicz - Znajomi z zerówki,
- Alan A. Milne - Kubuś Puchatek, Chatka Puchatka,
 - Zofia Rogoszońska - Dzieci Pana Majstra,
 - Krystyna Siesicka - Idzie Jaś,
- Małgorzata Strzałkowska - Leśne głupki; Wierszyki łamiące języki,
 - Danuta Wawiłow - Wiersze,

Wiek 6-8 lat:

- Marcin Brykczyński - Ni pies, ni wydra,
- Jan Brzechwa - Pchła Szachrajka; Szelmostwa Lisa Witalisa, Akademia Pana Kleksa,
- Frances Hodgson Burnett - Mała księżniczka,
- Tove Jansson - seria o Muminkach,
- Astrid Lingren - Dzieci z Bullerbyn; Mio, mój Mio,
- Mira Lobbe - Babcia na jabłoni,
- Anna Onichimowska - Najwyższa góra świata,
- Stanisław Pagaczewski - Porwanie Baltazara Gąbki,
- Dr. Seuss - Słoń, który wysiedział jajo,
- Anna Sójka - Czytam od A do Z - M. Strzałkowska - Rady nie od parady - Anne-Cath. Westly - Sekret Taty i ciężarówka,
- Jan Whybrow - Księga straszliwej niegrzeczności, Małego Wilczka księga wilkoczynów,
- Piotr Wojciechowski - Z kufra pana Pompuła,
- Wojciech Żukrowski - Porwanie w Tiutiurlistanie,

Wiek 8-10 lat:

- Heather Amery - Mity greckie dla najmłodszych,
- Edmund de Amicis - Serce,
- Marta Berowska - Polskie legendy i podania,
- Frances Hodgson Burnett - Tajemniczy ogród,
- J. Canfield, M. i P. Hansen, I. Dunlap - Balsam dla duszy dziecka,
- Rudyard Kipling - Księga dżungli,
- Eric Knight - Lassie, wróć!,
- Bolesław Leśmian - Klechdy sezamowe, Przygody Sindbada Żeglarza,
- Astrid Lindgren - Bracia Lwie Serce; Rasmus i włóczęga,
- Clive Staples Lewis - Opowieści z Narni,
- Kornel Makuszyński - Szatan z siódmej klasy,
- Lucy M. Montgomery - Ania z Zielonego Wzgórza,
- Antoine de Saint- Exupery - Mały książę,
- Sempe, Goscinny - seria o Mikołajku,
- Mark Twain - Przygody Tomka Sawyera, Królewicz i żebrak,

Wiek 10-12 lat:

- Daniel Defoe - Przypadki Robinsona Crusoe,
- Charles Dickens - Oliver Twist; Opowieść wigilijna,
- Aleksander Dumas - Trzej Muszkieterowie; Hrabia Monte Christo,
- Arkady Fiedler - Orinoko; Spotkałem nawet szczęśliwych Indian,
- Astrid Lindgren - Ronja, córka zbójnika,
- Ferenc Molnar - Chłopcy z Placu Broni,
- Małgorzata Musierowicz - Noelka i inne tomy Jeżycjady,
- Jerzy Niemczuk - Opowieść pod strasznym tytułem,
- Edmund Niziurski - Sposób na Alcybiadesa, Księga urwisów,
- Ferdynand A. Ossendowski - Słoń Birara,
- Harriet Beecher Stowe - Chata Wujka Toma,
- Dorota Terakowska - Córka czarownicy,
- J.R.R. Tolkien - Hobbit,
- Jean Webster - Tajemniczy opiekun,
- Maciej Wojtyszko - Bromba i inni,

Wiek 12-14 lat:

- Peter Bichsel - Dziecinne historie,
- H. Jackson Brown, Jr. - Mały poradnik życia *,
- J. Canfield, M.V. Hansen, K. Kirberger - Balsam dla duszy nastolatka,
- Paulo Coelho - Alchemik,
- Arthur Conan Doyle - Pies Baskerville'ów,
- Harper Lee - Zabić drozda,
- bGrzegorz Leszczyński - Antologia. Po schodach wierszy,
- Margaret Mitchell - Przeminęło z wiatrem,
- Henryk Sienkiewicz - Quo vadis,
- Anika Thor - Prawda czy wyzwanie,
- J.R.R. Tolkien - Władca pierścieni,
- Juliusz Verne - Tajemnicza wyspa,

książki popularno-naukowe

- Edward de Bono - Naucz się myśleć kreatywnie,
- Tony Buzan - Rusz głową,
- Tadeusz Niwiński - Ja,

Wiek 14-16 lat:

- Ursula K. Le Guin - Czarnoksiężnik z archipelagu,
- Pierre Boulle - Most na rzece Kwai,
- Anna Frank - Dziennik,
- Francis Scott Fitzgerald - Wielki Gatsby,
- Rudolf W. Guliani - Przywództwo *,
- Victor Hugo - Nędznicy,
- Spencer Johnson - Kto zabrał mój ser?,
- Leszek Kołakowski - 13 bajek z królestwa Lailonii (...) i inne bajki,
- Yann Martel - Życie Pi,
- Bolesław Prus - Faraon,
- Wiktor Woroszyński - Nastolatki nie lubią wierszy,

książki popularno-naukowe

- V.B. Droesher - Reguła przetrwania,
- Michael Gurian - Zrozumieć nastolatka *,
- M.R. Kopmeyer - Praktyczne sposoby osiągnięcia sukcesu *,
(sugerujemy, aby zacząć od rozdziałów nt. potęgi myśli i źródeł inspiracji),
- Ron Potter-Efron - Życie ze złością *,

Wiek powyżej 16 lat:

- Karen Blixen - Pożegnanie z Afryką,
- Guareschi - Don Camillo i jego trzódka,
- Zbigniew Herbert - Martwa natura z wędzidłem; Barbarzyńca w ogrodzie,
- Ryszard Kapuściński - Busz po polsku, Cesarz,
- Gabriel Garcia Marquez - Nie ma kto pisać do pułkownika,
- George Orwell - Folwark Zwierzęcy,
- Jan Twardowski - Ja ksiądz wędrujący jak grzyb,
po deszczu - Wisława Szymborska - Wiersze,

książki popularno-naukowe

- Nathaniel Branden - 6 filarów poczucia własnej wartości *,
- Stephen R. Covey - 7 nawyków skutecznego działania *,
- Erich Fromm - Sztuka miłości, Mieć czy być *,
- Daniel Goleman - Inteligencja emocjonalna *,
- John Gray - Mężczyźni są z Marsa, kobiety z Wenus *,
- Leszek Kołakowski - Mini wykłady o maxi sprawach,
- M. Scott Peck - Drogą mniej uczęszczaną *

* fragmenty

Proponujemy, by książki opatrzone gwiazdką najpierw przeczytać samemu i dokonać wyboru fragmentów zanim zaczniemy czytać dziecku, ponieważ oprócz uniwersalnych treści zawierają one czasem rozdziały lub akapity związane z realiami innej kultury, które nie zawsze są interesujące, zrozumiałe lub adekwatne do naszej rzeczywistości.

(za www.calapolskaczytadzieciom.pl)